

De multe ori comparăm viața omului cu anotimpurile anului. În copilărie și tinerețe trupul este puternic, suntem plini de energie, la fel ca natura primăvara și vara. Mintea, rațiunea, caracterul sunt în formare, de multe ori deciziile sunt luate rapid fără o analiză profundă. Distracția și plăcerile trușesti, aventura sunt elementele cele mai importante care determină acțiunea tinerilor. În primăvara și vara vieții trupul domină sufletul.

Pe măsură ce se instalează maturitatea, grijile serviciului, căsătoria, apariția copiilor etc. rațiunea, cumpătarea, întăresc spiritul și încet, încet, trupul începe să asculte de suflet. În toamna vieții sufletul și trupul se află într-un echilibru care tinde să se încline tot mai mult în favoarea rațiunii, slujitor de încredere al sufletului.

Între toamna și iarna vieții preocupările existențiale devin tot mai importante în viața omului: se căsătoresc copiii, apar nepoții, încep orele de lecții în care bunicii și nepoții citesc împreună și rezolvă probleme. Inevitabil apar meditații asupra trecerii ireversibile a timpului și răspunsul la veșnicile întrebări: de unde venim, cine suntem, încotro ne îndreptăm, ne frământă tot mai mult. Plăcerile și preocupările culturale, spirituale, devin dominante în fața unui trup ale cărui putere și energie sunt în declin.

Vorbind despre „anotimpurile vieții”, Marele poet Lucian Blaga a spus în poezia Primăvara:

A cunoaște, a iubi.
Încă-odată, iar și iară,
A cunoaște-nseamnă iarnă,
A iubi e primăvară.

În iarna vieții simțim cum organele și simțurile noastre ne ajută mult mai puțin: durerea, suferința, orele și zilele petrecute prin spitale ne fac să ne simțim trupul ca pe o povară ce se deplasează tot mai greu. Experiența vieții, cunoștințele teoretice și practice acumulate ne fac înțelepți și sufletul deține acum întreaga putere. În timp ce trupul coboară, sufletul continuă să se ridice, să privească spre soare. De multe ori auzim un bătrân spunând că nici nu știe când

s-a scurs viața, că are sufletul încă tânăr, doar că picioarele și spatele îl cam dor, iar ochii și auzul nu mai sunt ca la tinerețe.

Între trup și suflet este o prăpastie ce crește în fiecare zi. Sufletul începe să perceapă trupul bolnav și suferind, ca pe o povară. Probabil că această contradicție între trupul care se stinge și sufletul capabil încă să se bucure de natură, să iubească, să simtă emoții profunde, să continue să creeze, l-a făcut pe om încă din antichitate să creadă în dualitatea: trupul vremelnic și sufletul nemuritor. Vitejii daci râdeau în fața morții pentru că se credeau nemuritori.

Marele Pitagora spunea că sufletul este de natură diferită de cea a trupului, sufletul este nemuritor, dar se află încătușat în corp ca într-un mormânt, fiind supus unei perpetue transmigrații (Jacques Brosse, Maeștrii spirituali, 2005) pe care a denumit-o Metempsihoză.

„Omul poartă în interiorul său o parte de Energie Primordială și Divină care supraviețuiește la moartea corpului, în lumea Astrală, pentru ca în acord cu comportamentul etic al vieții sale anterioare, să se reîncarneze în alt corp și să trăiască altă existență și astfel în mod succesiv, până la întoarcerea finală la Divin”.

În iarna vieții apropierea Marii Treceri ne întărește speranța și Credința în Dumnezeu și într-o ordine universală care nu acceptă un sfârșit total al omului din care doar materia este reciclată.

Marele filozof Lucian Blaga ne-a lăsat o cugetare de o profunzime tulburătoare: „Înainte de a mă naște am fost o veșnicie întreagă nimic. De ce mă tem acum de aceeași neexistență cu care am avut o veșnicie întreagă prilejul de a mă obișnui și în care am fost deja? Nu înțeleg.”

Marii gânditori ai lumii au încercat încă din antichitate să găsească răspunsuri și să pună într-o ordine logică o lume dominată de haos. Multe teorii filozofice s-au năruit ca niște castele de nisip nerezistând probei timpului. Cu atât mai valoroase s-au dovedit teoriile corecte care au încercat să explice organizarea lumii, a universului înainte ca experimentele și descoperirile științifice să le poată demonstra.

Dorința de cunoaștere, de a transcede universul cunoscut a fost și va fi una din valențele

speciei umane, chiar dacă religia creștină pune pe seama căderii omului din rai, păcatul mușcării din fructul oprit, care filozofic vorbind ar fi fructul cunoașterii. Pentru unii oameni a citi, a învăța este o activitate neplăcută o muncă grea de Sisif, în timp ce pentru alții drumul spre cunoaștere, deși fără sfârșit, este un mod permanent de a trăi.

Dalai Lama, întrebat ce îl surprinde cel mai mult la umanitate, a răspuns: "Omul. Deoarece el își sacrifică sănătatea pentru a face bani. Apoi își sacrifică banii pentru a-și recupera sănătatea. Apoi se teme atât de tare pentru viitor încât nu se bucură de prezent; rezultatul fiind acela că nu trăiește nici în prezent și nici în viitor; trăiește de parcă nu ar muri niciodată și apoi moare fără să fi trăit cu adevărat niciodată".

Când spiritul evoluează, când sufletul începe să domine pasiunile trupului, ne dorim să fim mai buni, mai dreapți, mai darnici, să răspândim ceva din înțelepciunea noastră, să oferim lumină și bucurie celor din jurul nostru cu speranța unei dreptăți divine în care sunt cântărite atât faptele noastre bune cât și cele rele și ne-am dori ca verdictul final să fie că ne-am trăit viața într-un mod decent.

Tot Lucian Blaga a spus: „Cu cât oamenii îmbătrânesc, cu atât spiritul lor devine mai suplu, mai cald, dobândind o înfățișare mai organică. S-ar zice că pentru spirit, timpul este o dimensiune a întineririi.”

Modul optimist de a privi viața cu toate greutățile ei poate fi un bun medicament atât pentru trup cât și pentru suflet. Acest lucru nu înseamnă să renunțăm la rațiune și la o evaluare critică a faptelor noastre, să renunțăm să răspundem la greaua întrebare: Ce am construit, ce lăsăm în urma noastră? Am zis.

Gânduri despre trup și suflet

Când toamna vieții-i cântec spus
și iarna începe-ușor să vină,

precum un soare spre apus,
se lasă-n cer o lună plină,

II

Când trup la suflet se înclină
și ochi scrutează-al lumii mers,
invoc ades forța divină:
Arată-mi Doamne-al veții sens.

III

De mii de ani privim la stele,
spre adâncimi de necuprins,
toți filozofii își fac castele
din întrebări ce n-au răspuns.

IV

Purtăm cu noi eterna vină,
L-am supărat pe Dumnezeu,
Sisif e cel ce vrea lumină
prin Rai nu-l vezi pe Prometeu.

V

Spirala lumii se-nvârtește,
trecute vremi vor reveni?
Vom plânge pruncii ce s-or naște?
Vom râde-atunci când vom muri?

VI

Lumină dacă vrei să semeni,
un frate bun vei fi mereu,
iubirea de frumos și oameni
e calea către Dumnezeu.

VII

Prin întuneric văd lumină,
pe cer se-așterne-un curcubeu,
ce-am construit, ce-o să rămână
din timpul sufletului meu?

Cornel Octavian Pană
Otopeni, septembrie 2011